

πρόθυμον περὶ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὸ ἐγκρατές, ἐξήρ-
χετο ἀπὸ τὴν κατοικίαν τῶν δούλων τὴν κεφαλὴν
ἔχων ἑυρισμένην καὶ περιστοιχισμένον ἀπὸ τοὺς συν-
τρόφους τοῦ οἵ ὅποιοι τὸν συνέχαιρον. Ὅλοι δὲ αὐτοὶ
διευθύνοντο εἰς τὴν μεγάλην οἰκοδομήν. «Τί τρέχει;»
ῥωτήσεν ὁ Ἀρβίνος, ὅλος ἐκπλάγεις ἀπὸ τὸ θέαμα
αὐτό.

«Εἶναι ὁ Γερμανὸς τὸν ὁποῖον μέλλει ν' ἀπελευ-
θερώσῃ ὁ Δεσπότης ἡμῶν, ἀπεκρίθη ὁ διερμηνεύς.

«Τί λέγεις;» ἐρώναξεν ὁ νέος Κέλτης, δύναται
δοῦλος ποτὲ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν του;

«Μάλιστα, ἀφ' οὗ τὴν πληρώσει.

«Καὶ πῶς εἶναι δυνατόν νά εὕρῃ τόσον ἀργύριον
διὰ νά κατορθώσῃ τοῦτον;

«Μιμούμενος τὸν βάρβαρον τοῦτον. ὅστις πρὸ τριῶν
ἡδὴ ἔτων, δὲν ἔκαρπεν ἄλλο παρὰ νά τρώγῃ μίαν φα-
ράν τὰς δύο ἡμέρας, ἢ καλῆτερα νά εἰπῶ διαίρων
εἰς δύο τὸ ἡμερεύον του διὰ νά τὸν περισσεύῃ
τὸ ἐν τὸ ὁποῖον ἐπῶλει καὶ ἀπεταμίευσεν τὰ ἐκ τούτου
χρήματα» οὕτω κατορθώσεν οἰκονομῶν ὀλίγον κατ' ὀ-
λίγον τὰ χρήματά του νά συνάξῃ ποσὸν ἐξ ἡχι-
λιάδων στατήρων μετὰ τοὺς ὁποίους ἐπλήρωσε τὴν ἐλευ-
θερίαν του.

Ἐνδοῦ ὁ διερμηνεύς ἐξήγει τὰ καθ' ἕκαστα τῶν
περιστάσεων αὐτῶν εἰς τὸν νέον Κέλτην, ἔφθασεν ὁ
Γερμανὸς εἰς τὸ ἐστιατόριον ὅπου ὁ Κορβίνος συνέ-
τρωγε μετὰ τοῦ πράκτορος, οἱ δὲ λοιποὶ δούλοι ἐξά-
θροσαν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας μεταξὺ τῶν ὀ-
πίων ἀνεμίχθη καὶ ὁ Ἀρβίνος διὰ νά ἴδῃ τὸ συμβη-
σόμενον.

Ὁ δεσπότης ἅμα ἐπλησίασεν ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς του κατὰ πρῶτον καὶ τοῦ εἶπεν, «θέλω
ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς νά γενῇ ἐλεύθερος καὶ νά χαρῇ τὰ
δικαιώματα τοῦ πολίτου Ῥωμαίου.»

Τότε ῥαβδοῦχος τις ὀπισθεν τοῦ πραιτώρος ἱσά-
μενος, τρίς ἠγγίξε τὸν δούλον μετὰ τὴν ῥάβδον, ὁ δὲ
Κορβίνος τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἔ-
φερεν γύρω τὸν ἔδωκεν ἐν ἑλαφρὸν ῥάπισμα λέ-
γων πρὸς αὐτὸν γελῶν: «ὕπαγε, ἀλλ' ἐνθυμοῦ,
καὶ ἂν ποτε ἤθελα καταντήσῃ εἰς δυστυχίαν θέλεις
μοὶ δίδει κατὰ χρέος ὡς ἀπελεύθερός μου σύνταξιν
τινα διὰ τὴν τροφήν μου.»

Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ Γερμανοῦ μετὰ τῶν δού-
λων, συνεπορεύθησαν εἰς τὸ παρακείμενον καπηλεῖον
ὅπου ἐμελλε νά γενῇ ὁ ἀποχαιρετισμὸς.

Ὅ,τι εἶδεν ὁ Ἀρβίνος ἔφερεν εἰς αὐτὸν νέας σκέ-
ψεις, αἱ ὁποῖαι τῷ ἐγέννησαν νέας ἐλπίδας ἕως τό-
τε ἄλλο δὲν ἠλπιζε παρὰ νά ἀναζητήσῃ τὴν μητέ-
ρα του νά τῇ εὕρῃ καὶ νά συμπαρηγορηθῇ διὰ τὰς
πικρίας τῆς δουλείας των· ἀλλ' ἡ ἰδέα ὅτι ἐδύναντο
μίαν ἡμέραν καὶ εἰς δύο νά ἀποκαταστηθῶσιν ἐλευθε-
ροὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν ἄμετρον χαρὰν.

Μετὰ τὴν σταθερὰν καὶ ἑοσιμὸν ἀπόφασιν τὰ ὁποῖα
ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ γένους του, ὁ νέος αὐτὸς
Κέλτης ἀπεράσισε χιμῶσας νά ἐτοιμασθῇ τὴν κοινὴν
αὐτοῦ καὶ τῆς μητρὸς του ἀπελευθέρωσιν ἀσχολόμε-
νος τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀνέρεσιν τῆς μητρὸς

του. Δὲν ἠγνόει παντάπασι ὅτι τὸ τέμα τῶν σκοπῶν
ἦτο καὶ δυσχερὲς καὶ μακρὸν, ἀλλὰ συνηθισμένος
εἰς τὴν ὑπομονήν, ἤξευρεν ὅτι ἔπρεπε νά περιμένῃ τὸν
καιρὸν ἕως ὅτου ὀρμαίει ὁ καρπός.

Ἦρχισεν δὲ νά κόπῃ μέρος ἀπὸ τὴν τροφήν του,
ὅση δὲν τῷ ἦτο ἀπολύτως ἀναγκαῖα, καὶ ἀνέλαβε τὴν
ἐργασίαν ἑτέρων συνδούλων, οἱ ὅποιοι μετ' αὐτοῦ
συνυπνέτουσαν εἰς τοὺς σταύλους μετὰ τὴν ἀντιμισθίαν
ὀλίγων στατήρων καὶ τὴν νύκτα κατεγίνετο εἰς κα-
τασκευὴν ὀπλῶν τῆς πατρίδος του τὰ ὁποῖα ἐπῶλει
ἀκολούθως εἰς τοὺς περιέργους.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐρεῦνας του διὰ τὴν ἀνέρεσιν
τῆς μητρὸς του, ἠναγκάσθη νά διακόψῃ αὐτάς, διότι
ἐπελθόντος τοῦ θέρους ὁ δεσπότης αὐτοῦ μετ' ὧν
τῶν οἰκείων ἀνεχώρησε διὰ τὴν ἐξοχὴν εἰς Βαίους.

Ἡ ὁδοπορία ἐγένετο διὰ φοριῶν καὶ μ' ὀλην τὴν
ἀνάπαυσιν· ὁ δὲ Κορβίνος φοβούμενος μετὰ λόγου
τὰ ξενοδοχεῖα, ἐπρονόησε διὰ νά ἔχῃ καθ' ὁδὸν ἴδια
ἀναπαυτήρια (diversoriola) οὕτως ἔφθασεν εἰς τὴν
ἐξοχὴν του τέλος πάντων, ἡ ὁποία καθ' ὅλα ἦτο ἐφά-
μιλλος τοῦ ἐπὶ τοῦ Καίλιου ὄρους κειμένου παλα-
τίου του.

Ὁ Ἀρβίνος, ὅστις μετὰ λύπην του ἐγκατέλιπε τὴν
Ῥώμην, δὲν ἤργησε νά χαίρῃ μετ' ὀλίγον, διότι ὁ
δεσπότης ζῶν ἐπὶ τὸ ἀπλοϊκότερον ἐξῆτει ὀλιγωτέ-
ραν ὑπηρεσίαν καὶ ἐπομένως ἄφινεν εἰς τοὺς δούλους
περισσότερον καιρὸν ἐλεύθερον. Συνέβη λοιπὸν εἰς
αὐτὸν ὅχι μόνον νά ἔχῃ τὰ κέρδη τὰ ὁποῖα ἔκαμεν
ἤδη, ἀλλὰ καὶ τὸν περισσεύοντα καιρὸν μεταχειριζό-
μενος εἰς βροχθεῖαν ἐνὸς γείτονος κηπουροῦ ἐδυνήθη
νά οἰκονομήσῃ μεγαλητέραν χρηματικὴν ὠφέλειαν.

Ἄν δὲ ἀργὰ τῦξαναν τὰ χρήματά του, ἡ αὔξησις
μολαταῦτα ἐλάμβανε χώραν, καὶ καθ' ἑσπέρης ἐβλεπε
τὰ δηνάρια, τὰ κατρίνια, τὰ ἀσσάρια καὶ τοὺς στα-
τήρας μετὰ τόσους κόπους συνηλεγμένα, τὰ ἠρίθμει
καὶ συνέκρουε αὐτὰ μεταξύ των· ὁ δὲ ἤχος τὸν ὁποι-
ον συνέπεμπεν ἡ κρούσις τῶν χρημάτων καθήδυνον
αὐτὸν ὡς ἂν ἦτο φιλάργυρός τις. Ἐκαστον νόμισμα
ρίπτόμενον εἰς τὸ πῆλινον ἀγγεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον πε-
ρεῖιχεν ὅλους τοὺς θησαυροὺς του, ἀντήχει καὶ τοῦ
ἐφαίνετο ὅτι τοῦτο ἦτο ἡ διάρρηξις ἐνὸς τῶν δεσμῶν
οἱ ὅποιοι κρατοῦσι τὴν μητέρα του εἰς τὴν δουλείαν.

Ἡ φιλοπονία τοῦ Ἀρβίνος δὲν εἶδε καιρὸν εἰς αὐ-
τὸν ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὰς γενναίας τῶν συνδούλων του
συνομιλίας ἢ τὰς κραυγὰς των. Ζῶν δὲ μετὰ αὐ-
τῶν ἐθεωρεῖτο ὡς ξένος τις.

(ἀκολουθεῖ).

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Ο ΑΥΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΙΗΜΑ,

Συγγραφεὺς μὲν Γαλ. ἐπὶ Λεοντὸς Γολδάρντ,
μεταφραστὴν δὲ ἐπὶ Π. Κ.

Κατὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων
πολέμου, κατέφυγον πολλοὶ Ἑλληνικαὶ οἰχογένειαι εἰς

Μασσαλίαν, ἥτις τότε ἐνεθυμήθη, ὅτι εἶναι ἀποικία τῆς Φωκαίας. Οἱ Ἕλληνες ἐκείνοι ἐφαίνοντο, ὅτι ἐπανήρχοντο, μετὰ πολλῶν αἰώνων χωρισμὸν, μεταξὺ ἀρχαίων συγγενῶν, οἵτινες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς εὐδαίμονας, ἐὰν κατῴρθουν ὡς ἀνακουφίσαι τὴν ἐνδοξὸν δυστυχίαν τῶν ἀδελφῶν φυγάδων. Ἡ Μασσαλία ἐδείχθη πρὸς αὐτοὺς καλὴ ἀδελφή. Ἡ δύναντο νὰ φαντάζωνται ἐν αὐτῇ ἀρῶ-θως τοὺς ἡμιθέους, οὓς ἐν Ἑλλάδι ἐβλεπον, τὰς μὲν χεῖρας αἰμοσταγεῖς ἔχοντας, τὰ δὲ πρόσωπα κεκα-λυμμένα ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῶν τηλεβόλων, καὶ ἀγωνι-ζομένους ὑπὲρ Πίστews καὶ Πατρίδος· ἡ, ἐργαζόμενοι, νὰ, πορίζωνται τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ἀναγκαῖα, ὄντες φιλόπονοι, ὡς ἅπαντες οἱ Ἕλληνες. Ἡ Μασσα-λία παρεχώρησεν εἰς τοὺς φυγάδας ἐρημὸν τινα καὶ ἡσυχον συνοικίαν, δύο ναοὺς καὶ κήπους καταφύτους μὲ ῥοδοδάφνας, μυρσίνας, ἀκακίας καὶ σπάρτους. Εἰρήσθω δὲ ἐν παρόδῳ, ὅτι τινὲς τῶν προσφύγων ἐκείνων το-σοῦτον ὠφελήθησαν ἐκ τῆς τοιαύτης δεξιότητος, ὥστε τό-ρα εἶνε ἐκ τῶν ἐντιμωτέρων καὶ πλεονιστικωτέρων τῆς Μασσαλίας ἐμπορέων. Κατὰ τὰς μεταναστεύσεις ταύτας ἀπὸ πρωίας μέχρις ἐσπέρας ἐφαίνοντο ναῦται Ἕλλη-νες ἀκνήμιδες καὶ ἀνυπόδητοι διαβαδίζοντες παρὰ τὴν κρηπίδα τοῦ λιμένος, ὅσον σφοδρὸς καὶ ἂν ἔπνεεν ὁ ψυχρὸς βορρᾶς, ὅσον μέγα καὶ ἂν ἦτο τοῦ ἡλίου τὸ καῦμα. Ὁ ἥρως τοῦ ἱστορήματός μας, εἰς καὶ αὐτὸς τῶν φυγάδων, φέρων τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Λεωνίδα, ἐκοσμεῖτο μὲ ἄπασαν ἐκείνην τὴν καλλονήν, μεθ' ἧς ἡ Ἑλληνικὴ ποίησις ἐκάλλυνε τὰς ὡραίας μορφὰς τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἕνεκα τῆς καθαρότητος τῶν χαρακτήρων, τῆς θελκτικῆς τῶν κα-λῶν ἐφρώων ὑφέσεως, τῆς λευκότητος τοῦ μετώπου τῆς πρὸς τὴν στεφάνην ἡρέμα αὐξανούσης, καὶ τῆς με-γάλουπρεποῦς τῆς ῥινὸς κλίσεως, ὡμοίαις γυναικὸς πρόσωπον. Εἶχε προσέτι τὴν κόμην μέλαιναν καὶ ἐλι-κοειδῆ, τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὦτα μικρά, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν Ἀνατολὴν καὶ πάντα τόπον σχεδὸν θεωρεῖται ση-μεῖον εὐγενείας· ἀξίως λοιπὸν ἔφερε τὸ ἐνδοξὸν ὄνο-μα Λεωνίδας. Μολοντί δὲ ἡ ἐργασία εἶχεν ἀλλοιώσει τὴν φυσικὴν συμμετρίαν τῶν ὤμων αὐτοῦ, μολοντοῦτο τὸ βάδισμά του ἦτο μεγαλοπρεπές, ὡς τὸ βάδισμα ἡμιθέου, ἐνῷ τὸ ἀνάστημά του ἦτο μέτριον. Οὐδὲλως δὲ ἐφαίνετο φρονιζὺν ὁ τόσον εὐμορφος Λεωνίδας διὰ τὴν θαυμασίαν αὐτοῦ καλλονήν. Ἐκράτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ δεδεμένας πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ περιεπλάνα τὸ βλέμμα του ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἀπέραντον κρηπίδα τοῦ λιμένος τῆς Μασσαλίας, τὴν μὲ πορφυρὰς πλίνθους λιθόστρωτον ταύτην Σαχάραν, ὅτε, προσελθὼν τις πρὸς αὐτὸν « Λεωνίδα, τοῦ εἶπε, βουτᾶς νὰ εὕρης αὐτὸ τὸ ἡμίδραχμον; » καὶ ἐθώπευσεν αὐτὸν μ' ἐλαφρὰ ἐπὶ τῶν ὤμων κτυπήματα. Ὁ Λεωνίδας ἔρριψεν εὐθὺς γο-ργὰ βλήματα ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἐξεδύθη, ἔρ-ριψε τὸ χιτῶνιον αὐτοῦ κατὰ μέρος καὶ ἐρρίφθη ὡς βέ-λος εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν ὑπῆρχε παράδειγμα ὡς ἀνα-δυομένη ποτὲ ἐκ τοῦ βυθοῦ, μὴ κρατῶν, τὸ ῥιπθὲν νέμι-σμα μὲ τοὺς ὀδόντας του. Μετὰ ταῦτα ἐνώκλαζεν, περιμένων νὰ στεγνώσῃ τὸ ἐσώδρακόν του, τὸ ὅποιον ἦτο λευκοραῖον ὀδόντης. Ὁ τοῦ ἐπρότερον νὰ ῥιφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς πύμνης νηὸς ὁ Λεωνίδας ἐθεώρει τοῦτο ὡς παίγνιον καὶ συγκατένευσεν. Ὁ τοῦ ἔλεγον νὰ πηδήσῃ εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὴν ἀκρὰν τοῦ μεγάλου ἱστοῦ, ὅτε ὁ κίνδυνος ἦτον, ὡς ἔ-καστος βλέπει, μέγιστος; ὁ Λεωνίδας ἐρρίπτετο κα-θέτως ὡς βολίς, καὶ τὸ πλῆθος, ὁ φίλος οὗτος τῶν

τοιούτων παρατόλμων ἐπιδείξων, κατεπλήττετο διὰ τὸ ῥιποκινδυνόν του καὶ ἔφριπτε. Ὁ τοῦ ἐπρότερον αὐξά-νοντες ὀλίγον τὸ βραβεῖον νὰ βουτήσῃ εἰς τὴν θάλασ-σαν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ μεγάλου δόλωτος, τὸ ὅποιον δύνασθε νὰ παραβάλητε μὲ τὸ ἀπὸ τρίτου ὁρόφου οἰ-κίας; ἀνεβρίχαστο ὡς μῦς εἰς τὴν κεραίαν τοῦ θωρα-κείου, διέτρεχεν αὐτὴν ἀφῶως μέχρι τῶν ἀκροκεραίων, καὶ ἐκεῖθεν ἐπίπτε κατὰ κεραλῆς, ἡ ὁρὸς εἰς τὴν θάλασσαν, κατακρῶμενος οὕτω, τὴν δεξιότητά του, ἥτις ἠδύνατο νὰ τῷ ἀποβῇ θλεθρία. Ἐὰν τοῦ ἐστυχη-μάτιζον νὰ κρημνισθῇ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν υπερδολω-νίων, ἐξ ὕψους δηλ. ἱσοῦ μὲ τὸ ἀπὸ τετάρτου ὁρόφου οἰκίας, δὲν ἀπαιτοεῖτο νὰ συναινέσῃ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κα-ταπληκτικοῦ ἐκείνου ὕψους, ὅπου εἰς τὰ περοβισμένα τῶν θεατῶν ὄμματα ἐφαίνετο ὡς νῆπιον μικρὸς, ἔρρι-πτεν ἑαυτὸν καὶ κατεφέρετο νὰ σχηματίσῃ ἀφρώδη κύ-κλον εἰς τὸ μέσον τοῦ λιμένος. Τὸν εἶδομεν, τέλος πάντων, νὰ πηδήσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕψους τῆς κεραίας τῶν καρχησίων, ἥτις εἶναι ῥάβδος ταλαντευομένη, μόλις βρύλου διπλάσια κατὰ τὸ πά-χος, προσηρητημένη ἐγκαρσίως ἐπὶ τοῦ μηχανιστοῦ ἱσοῦ καὶ εἶδος τι πλοῖον, ἅτινα εἰσι κατὰ ἰδίον τινα τρόπον ἐξηρητομένα. Πρὸς τὸ τοιοῦτον ὕψος μόλις ἠδύνατο νὰ περαδληθῇ τὸ ὕψος κωδονοστασίῃ· ὁ δὲ Λεωνίδας ἠδύνατο, κατὰ τὴν ταχύτητα καὶ τὴν τόλμην, μεθ' ἧς ἐκεῖθεν ἐπήδα, νὰ παραβληθῇ πρὸς θαλασσίαν χελιδό-να. Οὐδεὶς πλέον εἶχε τὴν τόλμην νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸ ἐκπληκτικὸν τοῦτο θέαμα, τὸ ὅποιον ἦτο ὅμοιον πρὸς τὰ αἱματηρὰ ἐκεῖνα τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, τὰ ὅποια ἐκείνοι ἐθεώρουν μὲ λιθίνην σκληρότητα.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Λεωνίδας, ὅστις ἀνῆκεν εἰς τινα τῶν πρωτίστων Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν, ἐπορίζετο τὸν ἐ-πιούσιον ἄρτον του ἐν Μασσαλίᾳ, καὶ κατῴρθωνε προ-σέναν νὰ στέλλῃ ἐνίοτε ὀλίγα χρήματα καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα του, αἵτινες ἦσαν αἰχμάλω-τοι εἰς τὰ Ψαρά.

Ὁ δυστυχὴς! ἐσκέπτετο λοιπὸν περὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς του, ὅτε ἐρρίπτετο μὲ τοσαύτην ἀπὸ τοιαῦτα ὕψη ἀταραξίαν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1825, ὅτε τὰ φρικτότερα συνέβησαν δυστυχήματα, ἐξ ὧν ἀνακρέει ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλη-νικῆς ἐπαναστάσεως, πολλὰ, ἀλλ' ἀνεπαρκῆ, ἔλεῃ ἐστέλλοντο πρὸς τοὺς Ἕλληνας μὲ δυσκολίας μεγί-στας, ἀφοῦ μυριάκις μετεκομίζοντο ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν καὶ ἀπὸ κράτους εἰς κράτος. Αἱ κυβερνήσεις, οὐχὶ μόνον δὲν ἐβοήθουν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ παρε-νέβαλλον καὶ ἐμπόδια εἰς τὴν ἀποστολὴν ζωτοφριῶν καὶ πολεμεροδίων εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν διά-βασιν διὰ τῆς χώρας αὐτῶν ἀνδρείων νέων Ἰταλῶν, Βαυαρῶν, Γάλλων κ.λ. οἵτινες ἐθεώρουν δέξαν των νὰ συναποθάνωσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τοιοῦτου ἱεροῦ σκοποῦ. Ταχέως τῶνδ' ἐλησημονήθη ὁ ἱπποτικὸς ἐν-θουσιασμός τῆς νεολαίας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν· οὐ-δὲν μνημεῖον ἀνηγέρθη πρὸς τιμὴν αὐτῶν, οὐδὲν πα-ράσημον συνεστήθη, οὐδὲν ἐπίσημον ποίημα ἐποιήθη περὶ τῆς νέας ταύτης σταυροφορίας, ἥτις εἶναι πολλῶν πλέον ἀξιομνημονεύτος, ἢ ἡ παλαιά. Ἐπειδὴ ἐκείνην μὲν ἐπεχειρήσαν κραταῖοι μονάρχαι καὶ ἅπαντες οἱ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης, μεταχειρισθέντες τοὺς θησαυ-ροὺς τῶν λαῶν αὐτῶν διὰ νὰ ἐξοπλίσωσι μυριάδας ἱππέων· ταύτην δὲ ἰδιῶται γενναῖοι, κοῖνοι ἄνθρωποι, ποιηταί, εὐσεβεῖς κυρίαι καὶ, ἐν γένει, ὁ ὅλος, ὅστις εἶχε καὶ αὐτὸς ἰδίαν ἀνάγκαν.

Ἐπανερχόμενοι ἤδη εἰς τὸ προκειμένον καὶ εἰς τὸν ἄσσημον ἡρώα μας, ἐπαναλέγομεν, ὅτι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ἦτον δλεθρία διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Σουλτάνος καὶ ὁ πασᾶς τῆς Αἰγύπτου, ἀμφοτέροι πλουσιώτατοι, τότε σύμμαχοι καὶ φίλοι ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου, ἐναυπήγουν εἰς τὰ ναυπηγία ἡμῶν πολεμικὰς νῆας, προωρισμένας διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Διὰ τῶν φλωρίων των ἐλάμβανον παρ' ἡμῶν τὴν ναυπηγήσιμον ὕλην μας, τὴν πυριτιδὰ μας, τὰ τηλεβόλα μας, τοὺς ναυπηγούς μας, ἐκτὸς μόνον τῶν ναυτῶν μας, οἵτινες μετὰ δύο ἔτη κατεναυμάχησαν καὶ ἐπυρπόλησαν ἐν Πύλῳ τὸν Τουρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον, τὸν ὅποιον ἐξήρτησαν Γάλλοι ἐροπλισταί. Μετέσχε δὲ καὶ ἡ Μασσαλία τῆς αἰσχύνης ταύτης· καὶ ἐν αὐτῇ ἐναυπηγοῦντο νῆες διὰ τοῦ χρυσοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀλλ' ἡ αἰσχύνῃ αὕτη δίκαιον εἶναι ν' ἀποδοθῇ εἰς μόνους τοὺς κερδοσκοποῦς ἐργολάβους, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν λαὸν τῆς Μασσαλίας, ἐπεὶδὴ οὗτος μὲ κατάρας πικρὰς συνῴδευε τὴν προσθήκην ἐκάστου ξύλου εἰς τὰς πρώτας ταυτοχρόνως ναυπηγούμενας δύο πολεμικὰς δελμάδας εἰς τὸ ναυπήγιον τῆς παραθαλασσίας ταύτης πόλεως.

Ἀμφοτέροι δὲ τόσον καλαὶ ἐφάνησαν εἰς τοὺς κυρίους αὐτῶν, καὶ τόσον καλῶς ἐθαλλέτευον, ὥστε ὁ πασᾶς τῆς Αἰγύπτου προσεκάλεσε βαρδύτερον παρ' ἑαυτῷ τὸν ναυπηγῆσαντα αὐτὰς Κ. Σερῖσην καὶ τὸν κατέστησεν ἀρχιμηχανικὸν εἰς τὰ ναυπήγια τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἴσως εἴη διαμένει, καρπούμενος τὴν ἐπικερδῇ ταύτην θέσιν.

Ἐνῷ ἐναυπηγοῦντο αἱ δελμάδες ἐκεῖναι, ὁ Λεωνίδας μετέβαινε καθ' ἐκάστην εἰς τὸ ναυπήγιον καὶ περιηγάζετο αὐτὰς μετὰ μεγίστης προσοχῆς. Ἐπόμενον ἦτο νὰ εἰσάγωσιν ἅπαντες, ὅτι ἕνεκα δηκτικῆς πικρίας ἐπεσκέπτετο οὕτω τακτικώτατα τὸ ναυπήγιον. Τοῦτο δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν ναυτοτεκτόνων οὐδὲ τῶν πισωτῶν τοῦ ναυπηγίου. Οὐδὲν ἄρῃεν ἀνεξερευνήτον ὁ Λεωνίδας· ὁσάκις προσετίθετο εἰς τὴν δελμάδα ἡ σταμίν, ἡ ἐπηγγελίς, ἡ ἄλλο τι τῶν οὐσιωδῶν μερῶν, ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ παρευρίσκηται καὶ αὐτός. Ὁ τὲ μὲν ἤρχετο εἰς τὰ ἀκροστόλια, ὁ τὲ δὲ εἰς τὰς πρώρας τῶν δελμάδων, παρατηρῶν, ὡς ἂν ἦτο πολὺς περὶ τὰ τοιοῦτα, ἐὰν ἅπαντα τῆς νηὸς τὰ μέρη ἦσαν εἰς ἀνταλογίαν. Καίτοι δὲ ὄντες οἱ Μασσαλιῶται ναυπηγοὶ ἡκιστα ὑπομονετικοί, ὑπέφερον ὁμῶς ἄνευ δυσμενείας νὰ συγχάξῃ παρ' αὐτοῖς ὁ Ἕλλην ἐκεῖνος. Οὐδέποτε ὁμῶς ἐξέφρασε κρίσιν περὶ τοῦ ἔργου· ἤρκειτο μόνον νὰ περιεργάζεται· τὰς δελμάδας ἀνέτως· τοῦτο ἦτον ἡ μόνου του διασκέδασις, ἡ μόνου του ἡδονή. Ἀφοῦ δὲ ἐξέταζε τὰ πάντα, διημέρευεν ἔπειτα βουτῶν ἐν τῷ λιμένι καὶ πορίζομενος οὕτω τὰ πρὸς διατροφὴν.

Μετὰ τινὰς μῆνας διὰ τῆς πολυχειρίας καὶ τῆς σπουδῆς, αἱ δελμάδες ἡτοιμάσθησαν καὶ ἐμελλον ἤδη νὰ καθελκυθῶσιν, οὐχὶ συγχρόνως, ἀλλὰ δέκα ἡμέρας ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, διὰ νὰ μὴ περιπλεχθῶσιν αἱ περὶ τὴν καθέλκυσιν ταύτην δυσχέρειαι, εἰς ἣν ἀπαιτεῖται πλείστη ὄση προσοχή.

Ἀναγκαῖον εἶναι, διὰ τοὺς μὴ ἐπισκεφθέντας τοὺς λιμένας τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, νὰ περιγράψωμεν τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ ναυπήγιον, καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν ναυπηγοῦνται καὶ καθέλκυνται αἱ νῆες.

Τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα βήματα μακρὰν τῆς θαλάσσης θέτουσιν ἐπὶ τετραγώνων δοκῶν, ὀριζοντίως κειμένων, τὴν τρόπιδα τῆς ναυπηγηθησομένης νηὸς.

Ἡ τρόπις αὕτη εἶναι τετραμμένη πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπως, ἐν καιρῷ τῆς καθελκύσεως, εὐκόλως ἐξολισθήσῃ μετ' ὅλου τοῦ ὑπ' αὐτῆς σκάφους. Κατὰ μῆκος τῆς τρόπιδος ταύτης ἐκτέμνουσι βαθείας ἐκτομάδας, καὶ γομροῦσιν εἰς ἐκάστην αὐτῶν ἀνὰ μίαν ἀντηρίδα· ἀπασαὶ δ' αἱ ἀντηρίδες ὁμοῦ ἀποτελοῦσι τῆς νηὸς τὸ σχῆμα, καὶ ἐπ' αὐτῶν προσηλθόνται αἱ ἐξώταται σανίδες αὐτῆς. Πρὶν δὲ τεθῶσιν ἐπὶ τῶν ἀντηρίδων αἱ σανίδες, ἡ ναὺς ὁμοιάζει τὸν σκελετὸν μεγάλου ἰχθύος, οἷος π. χ. ὁ φουστῆρ. Τίθενται δ' αἱ ἀντηρίδες συγκλίνουσαι πρὸς ἀλλήλας, ἐκ δὲ τοῦ βαθμοῦ τῆς συγκλίσεως ταύτης ἐξαρτᾶται ἡ ἐντέλεια, ἡ κομψότης καὶ μάλιστα ἡ ταχύτης τῆς νηὸς, καὶ ἐκ ταύτης γνωρίζεται ἡ εὐφυΐα τοῦ ναυπηγοῦ. Ἀφοῦ δὲ οὕτω τεθῶσιν αἱ ἀντηρίδες ἅπασαι ἐπιγομροῦσιν ἐπ' αὐτῶν τὰς σανίδας, τὰ δὲ μετὰξὺ αὐτῶν διαστήματα ἀποφράττουσι ἐμπακτοῦντες ἐν αὐτοῖς κἀναβίον διὰ σμίλης ἀμβλείας καὶ ἐλαφρῶν σφυροκοπημάτων. Κατὰ τὸν εἰρημένον λοιπὸν τρόπον συναρμολοῦσι, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, τὰ διάφορα μέρη τῆς νηὸς. Παρελείψαμεν δὲ τὰς περὶ τὰ καθέκαστα ἐργασίας, τὰς μετὰ τὴν πίσσασιν γινόμενας.

Κατὰ τὴν ὠρισμένην λοιπὸν ἡμέραν πρὸς τὴν καθέλκυσιν ἅπαντες οἱ Μασσαλιῶται ἐορτάζουσι, ἡ δὲ περιέργειά των εἶναι κατὰ λόγον εὐθὺν ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ πλοίου, τὸ ὅποιον πρόκειται νὰ καθέλκυσθῇ. Τὴν πρωίαν τελεῖται συνήθως ἡ τελετὴ. Οὐδεὶς δὲ φόβος μὴν ἡ ἡμέρα τραπῇ εἰς βροχεράν, ἐπεὶδὴ κατὰ τὴν Μασημερίαν σπανιώτατα αἱ ἡμέραι δὲν εἶναι καλαί. Ἀμα δὲ ἀνατελῇ ὁ ἥλιος οἱ κάτοικοι πανταχόθεν τῆς πόλεως συρρέουσιν πρὸς τὸ ναυπήγιον, φορῶντες ἐορταστικὰς ἐσθῆτας. Πολλὰ βάρβαρα πῆγνυνται κλιμακῆδον ἐπὶ ἀναπειταμένῳ χωρίῳ, ὅθεν καταφαίνεται καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἡ ναὺς, καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ λιμένος, δι' οὗ μέλλει νὰ διέλθῃ καθελκυσμένη. Ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς καθελκύσεως ἀφαιρουνται ἀλληλοδιαδόχως ἅπασαι αἱ δοκοί, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἡ ναὺς· ἀλλὰ, πρὶν ἡ ἀφαιρεθῶσι, κατασκευάζεται κατὰ μῆκος τῆς τρόπιδος ἰκρίωμα ἐκ κορμῶν δένδρων καὶ σχοινίων ἰσχυρῶς ἐπὶ τῆς τρόπιδος δεδεμένων. Τὸ ἰκρίωμα τοῦτο, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν ναυπηγικὴν γλῶσσαν, καλεῖται κοιτίς τῆς νηὸς, καίτοι διήκον ἐπὶ ἐλάχιστον αὐτῆς μέρος, ἐμποδίζει ὅμως ἀρκούντως τὴν ἐπὶ θάτερον πῶσιν τῆς νηὸς. Ὅταν τὸ ἰκρίωμα τοῦτο ἔχῃ μικρὸν ὕψος, μακρόθεν ἡ ναὺς φαίνεται εἰσὶν ἰσορροποῦσα ἐπὶ τῆς δεξιότητος τῆς τρόπιδος ἄνευ οὐδενὸς στηρίγματος, ὅπερ ἀδύνατον. Ὅτε δὲ ἀνάγκη στηρίγματος δὲν εἶναι πλέον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐμποδισθῇ ὁ δρόμος τῆς νηὸς, τίθεται πρὸ τῆς πρώρας ὀγκωδέστατος τετράγωνος πάσσαλος, ἄνευ τοῦ ὁποίου τὸ σκάφος ἤθελεν ἐξολισθήσει πρὸς τὴν θάλασσαν ἕνεκα τῆς κλίσεως τοῦ ἐδάφους. Ἀλλοτε καθὼς διηγοῦνται ἐκ παραδόσεως οἱ ναυπηγοί, κατὰ τινὰς τις ἐβιάζετο νὰ ἐμπήξῃ τὸν πάσσαλον ἐκεῖνον, καὶ, ἐὰν μὲν ἐπετύγχανε νὰ ἀναχαιτήσῃ τὴν νῆα, τοῦ ἐχαρίζετο ἡ ζωὴ· ἔλλως . . . ἄλλως ὁ αἰθλος κατασυντρίβεται ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς νηὸς, ἥτις τότε διήρχετο ἐπ' αὐτοῦ. Ἀλλ' οὐδέποτε, ὡς νομίζω, συνέβη ἡ τραγικὴ αὕτη σκηνή. Ἐφ' ἡμῶν δὲ ὁ ἀρχιναυπηγὸς ἐκτελεῖ τὸ ἔργον τοῦτο, τὸ ὅποιον ἡμεῖς πάντοτε ἐθεωρήσαμεν λίαν ἐπικίνδυνον, ἐπεὶδὴ εὐθὺς ἅμα ἐμπήξῃ τὸν πάσσαλον δὲν ἀπομακρυνθῇ, ἀλλὰ μίαν μόνην στιγμὴν βραδύνη, ἐλπὶς σωτηρίας δὲν εἶναι, κατασυντρίβεται ἐλεσιενῶς.

Ἐπειδὴ δὲ, φερομένη ἡ ναὺς εἰς τὴν θάλασσαν, ἔνεκα τῆς ἰσχυρᾶς θλίψεως καὶ τῆς βιαίας φορᾶς θερμαίνεται, πυρῶναι καὶ διαφθείρει τὰς δοκοὺς τῆς ἐσχάρας, τῶν ὁποίων ἀκροθιγῶς ἄπτεται, καὶ τὰ συνέχοντα αὐτὰς σχοινία, ἅμα εἰσέλθῃ εἰς τὴν θάλασσαν κατακαλύπτεται ὅλη ὑπὸ καπνοῦ ὡς εἰς πυρκαϊάν.

Ἡ ἐτέρα τῶν δολκῶν, ἣν ἐμελλον νὰ καθελκύσωσι τότε, ὠνομάζετο, νομίζω, Μαχμούτης. Οἱ τέκτονες ἔσπευσαν, κατὰ τὴν συνθήσαν τὴν πρόραν αὐτῆς μὲ στεφάνους καὶ κλάδους κισσοῦ καὶ ἐξήρτησαν ἐκ τῆς πρώρας στέμματα, εἰς ἃ περιετίσσαντο ταινία κυανὰ καὶ ῥοδόχροες. Κατὰ δὲ τὴν πρύμνην πάντες ἐπροθυμοῦντο καὶ ἔσπευδον, συνθλιβόμενοι νὰ φθάσωσιν ἐγκαίρως. Αἱ κρηπίδες τοῦ λιμένες, ἃς ἐλεύκαινον αἱ καυστικαὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, ἔκαιον ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν μελαγχορῶν Μασσαλιωτῶν, καὶ πλείσται θολαὶ (ombrelles) παντοίων χρωμάτων ὡς στέφανοι λειριῶν κρινανθέμων καὶ ῥοδομαλάχης, ἐταλαντεύοντο ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς θαλάσσης πνέοντος θερμοῦ νότου. Εἰς ἅπαντα τὰ παράθυρα τῶν παρὰ τὴν κρηπίδα οἰκῶν, ἅπαντα φέρουσιν ὀρειχαλκίας κιγκλίδας, ὧν αἱ ῥάβδοι ἰσοπαχεῖς μὲ καπνοσύριγγας, ἐφαίνοντο θελκτικώταται κυρίαι, σύζυγοι ἢ μελλόνυμφοι πρὸς ἀλλήλας διαλεγόμεναι μὲ τὴν γνωστὴν ἐκείνην τῶν γυναικῶν θορυβῶδη στωμιλίαν, μειδιῶσαι χαριέντως καὶ καταγοητεύουσαι μὲ τοὺς εὐαρέστους μορφασμούς των καὶ μὲ τὸ γοργὸν καὶ ζωηρὸν αὐτῶν βλέμμα. Ἐβρίθον δὲ οἱ ἱστοὶ τῶν ἐν τῷ λιμένι νηῶν, ὅσον ὕψηλοι καὶ ἂν ἦσαν, καὶ αἱ κερατὶ τῶν πλοίων, μὲ πλῆθος ἄπειρον ναυτῶν παντὸς ἔθνους, περιμενόντων τὸ ἀξιοπερίεργον θέαμα τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὴν πανήγυριν ταύτην, (ἐπειδὴ πανήγυρις πρέπει νὰ ὀνομασθῇ), οἱ πωλῆται τῆς λειμονάδος, τῶν πλακουντιῶν, τῶν σακχαρικῶν καὶ τῶν πορτοκαλίων περιεφέροντο διὰ τοῦ πλῆθους πωλοῦντες τὰ λιχνεύματά των.

Ἄπαν δὲ τὸ παντοδαπὸν ἐκεῖνο πλῆθος προσεῖχεν εἰς δύο μάλιστα ἀνθρώπους· τὸν πλοῦσιον Τοῦρκον ἔμπορον, τὸν ἐπιτετραμμένον ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ πασᾶ νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν ναυπήγησιν τῶν δύο ἐκείνων δολκῶν, παριστάμενος εἰς τὴν τελετὴν, φορῶν τὰ πολυτιμότερά του κασιμίρια, τὰ ὁποῖα αἱ κυρίαὶ τοσοῦτον ἐπιθυμοῦσι καὶ βλέπουσι μὲ ἐπίφθονον ὄμμα καὶ τὸν πτωχὸν Ἕλληνα Λαωνίδα τὸν δούτην. Ὁ μὲν τοῦρκος ἔμπορος ἦτο μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν ὑπηρετῶν του ὑπὸ σκηνὴν μεταξίνην ἐπὶ τῶν σελημάτων νηὸς. οὗσης κατὰ τὸ μέσον τοῦ λιμένος. Ὁ δὲ Λαωνίδας, τὸν ὁποῖον δὲν ἐτίμησαν μὲ τοιοῦτον μεγαλοπρεπὲς θεωρεῖον, ὀρθίος καὶ ἐνδεδυμένος (ἀν συγχωρεῖται νὰ τὸν εἰπῶμεν ἐγδεδυμένον τοιαῦτα φοροῦντα) τὸ χιτῶνίον του καὶ τὴν πάνινον περισκελίδα του, ἡσχολεῖτο μετὰ τῶν λοιπῶν ἐργατῶν περὶ τὴν κατέλκυσιν. Ἄμα δὲ τὸ πρῶτον σημεῖον ἐδῶθη, σημαίνον, ὅτι ἅπαντες ἔπρεπε νὰ ἀποστῶσι τῆς νηὸς διὰ νὰ μὴ συμβῇ δυστύχημά τι, ὃ Ἕλληνα ταχέως ἐξεδύθη τὸ χιτῶνίον του καὶ ἐβρίθῃ εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν ἠδύναντο δὲ νὰ τὸν ἐμπόδισουν τὸν τολημῆματος, ἐπ' ὃ ἀφρόνως ὠρμήθη, καθότι τότε ἐνέστηγεν ἡδὴ ὁ ναυπηγὸς τὸν συμποδιστικὸν πάσσαλον. Πάντες τότε ἐφαίνοντο ἀνήσυχτοι καὶ τρέμοντες διὰ τε τὴν δολκίδα, (ἐπειδὴ ἔκστασις ἀληθῶς καταλαμβάνει πάντα ἕκαστον κατὰ τὴν κρίσιν ἐκείνην στιγμήν, καθ' ἣν ὄγκος καταπληκτικὸς μέλλει νὰ ἀποσπασθῇ ἐκ τοῦ στηρίγματος του), καὶ διὰ τὸν Λαωνίδα, ὅστις ἐφαίνετο παρα-

φρονήσας. ἐπειδὴ ἐκολύμβα εἰς τὸ μέρος, δι' οὗ ἤρχετο νὰ διέλθῃ ὀρηκτικώτατα ὁ Μαχμούτης, καὶ ἐριπτάζετο εἰς τὰ ὕδατα καγγάζων καὶ σκώπτων. Τέλος πάντων ὁ ἀρχιναυπηγὸς ἐνέπηξε πρὸ τῆς ἐσχάρας τὸν πάσσαλον καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως δι' ἐνὸς πηδήματος, ἡ δὲ δολκὴς ἔκλινε, καὶ, ἐξολισθήσασα, ἀφῆκε τὴν κοιτίδα αὐτῆς. Ὁ Λαωνίδας ἔκαμνε τὸν ὑπτασμένον, τὸ γνωστὸν ἐκεῖνος εἶδος κολυμβήματος, καθ' ὃ ὁ κολυμβῶν ἐκτείνεται ὑπὸ τοῖς καὶ ἐπιπλέει ὡς νεκρός. Αἰφνιδίως ὅμως ἡ δολκὴς ἵσταται καὶ παύουσιν αἱ χειροκροτήσεις μυριάδων χειρῶν. Ἡ δολκὴς καὶ πάλιν προχωρεῖ, καὶ τὸ πλῆθος συνέρχεται ἀπὸ τοὺς φόβους του· ἀλλὰ πάλιν ἵσταται, κλίνει ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ἐξακολουθεῖ κλίνουσα ἐπὶ μᾶλλον, καὶ τέλος καταπίπτει μὲ τρομερὸν τιγὴ· τριγμὸν καὶ ἀνατρέπεται. Πᾶσα ἀπόπειρα πλέον πρὸς ἀνθρώπων αὐτῆς ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐπιτύχῃ, καὶ οὐδὲ χιλίων ἵππων δύναμις δὲν θὰ κατόρθου νὰ σῇ αὐτὴν μέχρι τῆς θαλάσσης. Πᾶσαν μηχανὴν κατέβαλον διὰ ν' ἀνορθώσωσι τὴν ἀνατετραμμένην δολκίδα· ἀλλ' εὐκολον ἦτο ν' ἀνορθωθῇ τὸ ξύλινον ἐκεῖνο ὄρος; Ὅντες φύσει εὐαίσθητοι οἱ Μασσαλιῶται κατελυπήθησαν ἰδόντες πλαγισμένην αὐτὴν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὡς νεκρὰν φάλαιναν ἐξοκείλασαν. Αἱ δὲ Μασσαλιῶτιδες Κυρίαὶ, αἰτῖνες εἰσὶ τὰ μάλιστα προληπτικαί, διίσχυρίζοντο, ὅτι ὁ Ἕλληνα ἐκεῖνος ἐμπόδισε τὴν δολκίδα νὰ φθάσῃ εὐτυχῶς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ ἵπῳ τὴν ἐμπόδισεν; Ἐὰν αἱ Κυρίαὶ αὐταὶ μᾶς ἀπεκρίνοντο δὲν θὰ τὰς ἐλέγομεν δεισιδαίμονας, ἀλλὰ σοφὰς, ἢ, τοῦλάχιστον, λογικευόμενας. Τὴν ὑστραϊαν ἅπαν τὸ πλῆθος, ὡς νὰ ἦτο πεπεισμένον, ἐφρόνει, ὅτι ὁ Λαωνίδας μόνος ἀνεχαίτισε καὶ ἀνέτρεψε τὴν δολκίδα. Ὁ δὲ Τοῦρκος, εἰς προληπτικώτερος τῶν μεσημβρινῶν, δὲν ἀμφίβαλλεν οὐδ' αὐτὸς ποσῶς, ἀλλ' εἶχε τοσαύτην περὶ τούτου πεποίθησιν, ὅσην καὶ περὶ τῆς δρθότητος τοῦ Μωαμεθανισμοῦ. Κατ' αὐτὸν αἱ κατάρτοι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐπροξένησαν τὸ δυστύχημα ἐκεῖνο εἰς τὸν Μαχμούτην, πρὸς δὲ καὶ ἡ θρασυτεία αὐτοῦ, ἐκτιθεμένου εἰς τὸν κίνδυνον νὰ διχοτομηθῇ ἀπὸ τὴν ὀξεῖαν τρόπιδά· δὲν εἶχε δίκαιον;

Ἐν τῇ Τουρκίᾳ ὁ μάγος ἐκεῖνος ἀφεύκτως ἤθελεν ἀποκεφαλίσθῃ, ἀλλ' ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἀποκεφαλίζουσιν οὐδ' ἀπάγγουσιν ἄνθρωπον, μόνον καὶ μόνον διότι νομίζουσιν, ὅτι ἔκαμε μαγικά· Οἱ σεπτεμβριανοὶ νόμοι δὲν ἴσχυον τότε καθότι δὲν ἐκείνιο κατὰ τὸ 1825. Ἐνῷ δὲ ἡσχολοῦντο μὲ ἀνηκούστους προσπαθείας περὶ τὸ ἐργῶδες ἀνθρώπιμα τῆς δολκίδος, εἰς τὸ ὁποῖον μόλις ἤρκει τὸ τρίτον τοῦ ἔτους, προπαρασκευάσθησαν τὰ πάντα πρὸς κατέλκυσιν καὶ τῆς ἐτέρας, ἥτις ἦτον ἡδὴ ἐτοιμή. Τὸ πλῆθος ἔτρεξε καὶ πάλιν μὲ διπλασίαν περιέργειαν, ἔνεκα τοῦ πρὸ μικροῦ συμβάντος, διὰ νὰ ἴδῃ καὶ τὰ κατὰ τὸ δεύτερον πλοῖον. Πρέπει δὲ νὰ εἰπῶμεν, ὅτι εἶχε πληρεστάτην πεποίθησιν, ὅτι ὁ πτωχὸς Ἕλληνα ἦτον ὁ αἴτιος τοῦ δυστυχήματος ἐκεῖνου, διὰ τὸ ὅποιον ὅμως οὐδεὶς τὸν ἐμέμφετο. Συνέβησαν δὲ καὶ κατὰ ταύτην τὴν πανήγυριν, ὅσα καὶ κατὰ τὴν πρώτην· καὶ ἡδὴ συνέρρευσεν περιέργων, θορυβῶδες καὶ ἀνήσυχον τὸ πλῆθος· ἡ ἡμέρα προσέτι καὶ τότε ἦτο πανεύδιος. Ὁ Τοῦρκος ἔμπορος θεᾶτο ἀπὸ τῆς σκηνῆς του, ἔχων περὶ αὐτὸν τὴν θεραπείαν του, ὃ δὲ Λαωνίδας διεβάδιζε καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἀκτὴν παρὰ τὴν πρόραν τῆς δολκίδος. Εἶναι σχεδὸν περιττὸν νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ἐκάτερον αὐτῶν ἐθεώντο οἱ τρισχιλιοὶ ἢ τετρακισχιλιοὶ θεαταὶ μὲ με-

γαλειτέραν ἢ πρίτερον περιέρχεται. Ἀφοῦ δὲ καὶ ἤδη ἐγένοντο ἅπαναι αἱ προπαρασκευαί, καί, διὰ τῶν ἐπὶ τῆς τρόπιδος σφυροκοπημάτων, ἐσημάνθη ἡ καθέλκυσις, ὁ Ἕλλην ἀπεδύθη τὸ χιτώνιον του, ἐρρίφη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπεδείκνυε καὶ πάλιν τὴν περὶ τὸ νήχεσθαι δεξιότητά του. Τότε ὁ λαὸς ἅπας, γενόμενος Ἕλλη- νικώτατος ἔνεκα τοῦ Ἕλληνος ἐκείνου, ἤρχισε νὰ χειροκροτῇ· ἡ φωκαϊκὴ πόλις ἡγάπα, ἐτίμα, ἐχειροκροτεῖ καὶ ἐνεοῶντο τὸν Ψαριανὸν Λεωνίδα διὰ τὴν εὐφυΐαν του, ἐπειδὴ, ἐποίησε καὶ κομψότατον ἐπίγραμμα εἰς τὴν γενειάδα τούρκου τινός. Ἐνόμιζες, ὅτι ὁ εὐφυὴς Λουκιανὸς ἀνέστη καὶ ἐκίνει τὸν γέλωτα τῶν χιλιάδων ἐκείνων. Ἡ δευτέρα ὀλκὰς, διατρέξασα, ἐσταμμένη μετ' ἀνθηρὰ ἀκροστόλια, ἔκτασιν ὀλίγον μεγαλειτέραν τοῦ τρίτου τῆς ἐκτάσεως, ἣν διέτρεξεν ἡ δυστυχὴς ἀδελφὴ τῆς, ἔνευσεν ὡς ἐκείνη πρὸς τὰ πρόσω ἐν εἰδῇ μεγαλοπρεποῦς χαιρετισμοῦ, ἐταλανεύθη φοβερώς καὶ κατέπεσεν ὡς μεθύων ἵπποπόταμος. Καὶ ἤδη δὲ πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἀνθρώπων ἀπέβη ματαία. Ὀκτακισχι- λιοὶ θεαταὶ ἀνέτεινον τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ὁ Ἕλλην Λεωνίδας, ἔκαμνε καὶ τότε τὸν ὑπὲρ- σμὸν κατὰ μέσον τὸν λιμένα, ὁ δὲ Ὄθωμανὸς διέ- μενεν ἐν τῇ σκηνῇ του ὡς ὁ Βαλτάσαρ εἰς τὸ περιβόη- τον ἐκεῖνο συμπόσιόν του. Διέκρινον τὰς μακρὰς μη- λωτὰς του στολιδουμένας διὰ τὰς ὀργίλας κινήσεις του· ἡ δὲ κιδάρσις του κατέπεσε καὶ αὐτὴ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.

— Ὁμολογεῖτε, ἔλεγον οἱ οὐχὶ τοσοῦτον κατελιγ- μένοι ὑπὸ προλήψεων, ὅτι ὁ παράδοξος οὗτος Ἕλλην κάμνει ἐκστατικὸν πάντα ἕκαστον; Ὁ Ὄθωμανὸς ἐθεώρει βεβαίωτατον, ὅτι ὁ Ἕλλην ἐκεῖνος ἦτο προφα- νῶς μάγος, δαίμων, γόης καὶ γόης, ὅστις διὰ τῶν δύο σατανικῶν ἔργων ἐμελλεν ἀφεύκτως νὰ ἐπισύρῃ τὴν δυσμένειαν τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ πασᾶ τῆς Αἰγύ- πτου κατὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου παρ' αὐτῶν τὴν προ- στασίαν τῶν ἰδίων συμφερόντων. Οἱ δὲ εὐσεβεῖς ἐθεώ- ρουν τὸν Λεωνίδα ὡς ἅγιον θεόθεν ἀπεσταλμένον διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Ὁθεν ἔκτοτε ἡ κατάστασις του ἐβελτιώθη, ἐπειδὴ τῷ παρε- χωρήθη οἰκίσκος τις παρὰ τὸν λιμένα, ὥστε ἡδύνατο οὕτω νὰ ἀποποιεῖται, ὅταν ἡ θάλασσα ἦτο ψυχροτάτη, νὰ ῥίπτειται εἰς αὐτήν. Ὁ Τούρκος, θεωρῶν, ὅτι ἦτον ὀλως ἀδύνατον νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ἕλληνα διὰ τὸ ἐγ- κλημά του, τὸ ὁποῖον ἦτο κατ' οὐσίαν ἀμνησθησίμῳ, προσεκάλεσεν αὐτὸν εὐγενέστατα, ὅπως εὐηρεστεῖτο νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ εἰς τὸ κατάλυμά του. Ὁ Λεωνίδας μετέβη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἐν ᾧ κατώκει ὁ Τούρκος καὶ ἔτυχε παρ' αὐτοῦ φιλοφρονεστάτης δεξιώσεως καθ' ὅλους τοὺς τύπους τῆς ἐπιτετηδευμένης ἐκείνης Ἀνα- τολικῆς ὑποδοχῆς. Τῷ προσέφερον τσιμι πούκι, καφέ καὶ γλύκασμα (σερμπέτι). Ἐκάθησε δὲ ἐπὶ βαπτῶν μαλακωμάτων.

— Πόσον καιρὸν εἶσαι ἐν Μασσαλία; ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Τούρκος;

— Δέκα καὶ ὀκτὼ μῆνας, ἀφοῦ οἱ Τούρκοι ἐφόνευ- σαν τὸν πατέρα μου, τὴν μητέρα μου, τοὺς ἑξ μου ἐ- ξαδέλφους, κατέστρεψαν τοὺς ἀμπελώνάς μου καὶ ἠχμαλώτευσαν τὴν γυναῖκά μου Κατίγκω καὶ τὴν θυγατέρα μου Ἀθηνᾶν, ἧτις εἶναι ξανθούλα ὡς οὗτος ὁ καπνός—ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας,—λιμιζῶν διὰ τῆς χειρὸς τὸν ἐκλεκτότερον καπνόν, ὅστις ἦτον ἐντὸς παρακειμένης πυλίδος.

— Δὲν δύναμαι, ἐπανέλαβεν ὁ Τούρκος νὰ σοὶ ἀποδώσω οὐδὲ τὸν πατέρα σου, οὔτε τὴν μητέρα σου,

οὔτε τοὺς ἑξ σου ἐξαδέλφους, ἀλλὰ θέλεις, νομίζω, νὰ ἴδῃς τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα σου.

— Καὶ μ' ἐρωτᾷς; ἀπεκρίθη ὁ Ἕλλην, καὶ τὰ δά- κρυά του ἔρρεον ἐπὶ τῆς ἱασμίνης καπνοσύριγγος, δι' ἧς ἔπαυσε νὰ καπνίζῃ ἕνεκα τῆς μεγάλης συγκινή- σεώς του.

— Θὰ τὰς ἴδῃς...

— Ὁ Λεωνίδας ἄφησε τὴν καπνοσύριγγά του νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ τάπητος.

— Μετὰ δύο μῆνας.

— Πού; ἀνέκραξεν ὁ Λεωνίδας.

— Ἐδῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ὄθωμανὸς ἔμπορος.

— Ὡ! θέλεις, ἐφένθη, τῷ εἶπεν ὁ Λεωνίδας, νὰ γίνω δοῦλός σου διὰ βίου, ἢ ἀκόλουθός σου βαστά- ζων τὴν καπνοσύριγγά σου;

— Ὅχι· δὲν θέλω. Σὺ εἶσαι, ὅστις διὰ μαγικῶν λόγων ἐπροξένησας τὰ δυστυχήματα εἰς τὰς δύο μου νῆας.

— Ὁ Λεωνίδας ἐζήτησε νὰ λαλήσῃ.

— Μὴ θέλεις νὰ ὑπερασπισθῇς σεαυτὸν· ἅπαντες ἐν γένει οἱ Ἕλληνες εἰσθε μάγοι.

— Τίποτε· ὅλοι σας εἰσθε μάγοι. Ἐξεδικήθη ἤδη. Ἐν Ἀθήναις θὰ διέταττα νὰ σὲ ἀποκεφαλίσωσιν· ἐν Μασσαλίᾳ πίνεις μετ' ἐμοῦ τὸν καφέ· τί νὰ γίνῃ, ὑπομονή.

« Κάθε τόπος καὶ ζακόνι ».

— Γνωρίζεις, ὅτι διέταξα νὰ μοὶ ναυπηγήσωσι καὶ τρίτην ὀλκάδα ἐνταῦθα, καὶ ὅτι ἐνὸς κατὰσκευάζουσιν ἐκείνην, θὰ μένω ἐνταῦθα, προσπαθῶν νὰ κατορθώσω νὰ ἀνεγερθῶσιν αἱ ἀνατραπέσαι ἕνεκα τοῦ σατανικοῦ σου ἐμφυσηματος, ἢ τοῦ βατκάνου σου ὀφθαλμοῦ, ἢ τῶν μαγικῶν σου λόγων.

— Ὁ Λεωνίδας δὲν ὠμίλησεν.

— Ἐάν μεθ' ὅρκου μοὶ ὑποσχεθῇς, ἐπανέλαβεν ὁ Τούρκος, ὅτι δὲν θὰ προξενήσῃς οὐδὲν κακὸν καὶ εἰς ταύτην, ἐμποδίζων αὐτὴν νὰ φθάσῃ εὐτυχῶς εἰς τὴν θάλασσαν, θὰ σοὺ ἀποδώσω τὴν γυναῖκα καὶ τὴν θυ- γατέρα σου, γράφων εὐθὺς νὰ τὰς ἐπιδιδώσωσιν εἰς πλοῖον καὶ τὰς μεταφέρωσιν ἐνταῦθα.

— Ὁ Ἕλλην τότε ἤρχισε νὰ σκέπτεται.

— Μήπως ἡ πρότασις μου αὕτη δὲν σε ἵκανο- ποιεῖ; ἠρώτησεν ὁ Τούρκος, ἀνυπόμονος καὶ προθυ- μούμενος νὰ πείσῃ ὅσον ἔνεστι ταχέως τὸν Ἕλληνα.

— Τοσοῦτον μοὶ ἀρέσκει ἡ πρότασις αὕτη. ὥστε νομίζω, ὅτι ὀνειρεύομαι. Καὶ ποῖον εἶναι τὸ ἐχέγγυον, ὅτι θέλεις ἐκπληρώσῃς τὴν ὑπόσχεσίν σου ἐάν ἡ ὀλκὰς φθάσῃ εὐτυχῶς εἰς τὴν θάλασσαν πρὶν ἢ ἔλθῃ ἡ οἰ- κογένειά μου εἰς Μασσαλίαν, τίς μοὶ ἐγγυᾶται, ὅτι δὲν θέλεις ἀθετήσῃς τὸν λόγον σου;

— Μολοντόι ἡ οἰκογένειά σου θὰ εἶναι εἰς Μασσα- λίαν πρὶν ἢ ἐτοιμασθῇ ἡ ὀλκὰς, ὅμως, πρὸς πλείονα ἀσφάλειαν, παρακατατίθμι εἰς χεῖρας τιμίου τινός ἀνθρώπου ἐδῶ δεκακισχίλια δίστηλα πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ὑποσχέσεώς μου.

— Ὁ Λεωνίδας δὲν ὠμίλησεν.

— Μικρὸν σοὶ ἐφάνη τὸ ἐνέχυρον; εἰπέ λοιπὸν σὺ... πρότεινε λοιπὸν σὺ ἄλλο.

— Μοὶ διδεις τὸν λόγον τῆς τιμῆς;

— Μάλιστα, σοὺ τὸν δίδω, ἀπεκρίθη ὁ Τούρκος.

— Ἦδη λοιπὸν δὲν εἶναι ἀνάγκη ἐνεχύρου, εἶπεν ὁ Λεωνίδας· ὁ λόγος Τούρκου μετ' ἀρκεί.

Καὶ οὕτως ἔμειναν σύμφωνοι.

Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι τὸ πρὸς

τὸν λόγον Τούρκου σέβας τῶν Ἑλλήνων κατὰ πάντα χρόνον, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν Ἐπανάστασιν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἔθνων, ἐδικαιώθη ἀποχωρῶντος. Δὲν ὑπάρχει, νομίζομεν, παράδειγμα Τούρκου νὰ ἡθέτησε τὸν λόγον του.

Ἐπεχείρισαν λοιπὸν τὴν ναυπήγησιν τῆς τρίτης ὁλκάδος μετὰ πλείονος δραστηριότητος, ἢ τὰς δύο ἄλλας. Ὁ Τούρκος ἐπροθυμεῖτο νὰ συγκαλύψῃ τὰ γινόμενα δύο δυστυχήματα καὶ νὰ δικαιωθῇ παρὰ τοῖς ἐντολῆσιν του, ἀνακτώμενος καὶ πάλιν τὴν εὐνοίαν αὐτῶν.

Ἐνῷ ἡ τρίτη ὁλκάς διέπρεπεν ἤδη μετὰ τῶν δύο στοίχων τῶν κροτίδων (sabords) τῆς, μόλις ὁ Μαχμοῦτης καὶ ἡ συνδυστικῆς τῆς ἐφῆπτοντο μόνον ἀκροθιγῶς τοῦ ὕδατος ἡ, μᾶλλον, τῆς ἰλῦος. Νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐσπερέον διὰ σιδηρῶν Ἠλίων τὰς σανίδας τῶν πλευρωμάτων, ἐνῷ μικρὸν ἀποτέρω εὖρωςτοι σιδηρουργοὶ ἐσφυρηλάτουσαν τὰς ἀγκύρας των, διετρώπων τὰ τηλεβόλα των, καὶ ἱστιορῥάφοι γυναῖκες, φοροῦσαι σκυτίνην χειρίδα εἰς τὴν ἑτέραν χεῖρα καὶ σιδηρὰν δακτυλῆθραν, ἔρραπτον ἄδουσαι τὰ ἱστία των τὰ βαρέα.

Ὁ Τούρκος ἔμπορος, ἀποδοὺς, δύο μῆνας μετὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔδωκε τὴν ὑπόσχεσιν του, τὴν τε γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Λεωνίδα, ἀπέδειξεν οὕτως ὅτι ἐμμένει εἰς τὰς ὑποσχέσεις του. Ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ Λεωνίδας ἐπανεῖδε τὴν οἰκογενεῖάν του, ἦτον ἡ εὐτυχεστέρα τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς του.

Ἀφοῦ ὁ Λεωνίδας, ὅστις ἦτον εὐτυχέστερος παρ' ὅσον ποτὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτοῦ, συνῆλθεν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του εἰς ἑαυτὸν, ἐνεθυμήθη τὰς μετὰ τοῦ Ὀθωμανοῦ συνθήκας του, τὰς ὁποίας ἐκείνος, τὸ καθ' ἑαυτὸν τοσοῦτον ἀκριβῶς ἐξεπλήρωσεν. Ὁ Τούρκος οὐδὲν περισσότερον ἀπῆτει παρὰ τοῦ Ἑλληνος, διὰ νὰ ἐξισωθῇ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὴν τιμιότητα, εἰμὴ νὰ φυλάξῃ ὁμοίαν πίστην, καὶ οὐδὲν πλεόν· τόσον ἦτον ἀρκετὸν δι' αὐτόν. Ἐπρεπε λοιπὸν, κατ' αὐτόν, ἡ καταπληκτικὴ ἐκείνη ὁλκάς, τὸ ὅρος ἐκεῖνο, νὰ φθάσῃ εὐτυχῶς ὡς σφαῖρα μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' ὁ Λεωνίδας δὲν ἐθέλει ἑαυτὸν ὑπόχρεον εἰς τὰς ἀξιώσεις ταύτας. Δὲν εἶπε δ' εἰς τὴν γυναῖκα του τὴν αἰτίαν τῆς ἀνησυχίας του, οὐδὲ διὰ τίνας ἀμοιβῆς καθώρωσε νὰ ἐπανεῖδῃ αὐτήν. Καὶ αὐτὸν μὲν δὲν θὰ ἠδύνατο βεβαίως νὰ τιμωρήσῃ ὁ Τούρκος, ἐὰν καὶ ἡ τρίτη ἐκείνη ὁλκάς ἐλάμβανε τὴν αὐτὴν τύχην τῶν ἄλλων, ἀλλὰ ὁ ἔρκος, τὸν ὁποῖον ὥρκισθη! ἀλλὰ τὸ κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μῖσος τοῦ Τούρκου, ὅστις ἤθελεν οὕτω ἐξαπατηθῇ, ἐμπαιχθῇ, προδοθῇ, δὲν ἔθελε τὰ μάλιστα αὐξήσει; καὶ δὲν ἤθελεν ἐπιφέρει μεγάλην συμφορὰς εἰς τοὺς ἀθώους ὁμογενεῖς του;

Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἔμελλε νὰ κατασκευασθῇ ἡ ἐσχάρα μεθ' ἧς, ὡς εἶπομεν ἤδη, μόνος στηρίζεται τὸ καθελυόμενον σκάφος, ὁ Λεωνίδας δὲν εἶχεν ἔτι συνελθῇ ἀπὸ τῆς μεγάλης του ταύτης δυσθυμίας. Ὁ δὲ ὄχλος, βλέπων τὸν Λεωνίδα ἀδιακόπως περιφερόμενον ἐν τῷ ναυπηγίῳ, ἔλεγε· « Καὶ τώρα τὰ αὐτὰ θὰ ἔχωμεν· θὰ ἀνατρέψῃ καὶ πάλιν τὸ πλοῖον τοῦτο, ὡς καὶ τ' ἄλλα· τρεῖς πιθανότητες ἰσοδυναμοῦσι πρὸς μίαν βεβαίαν. » Ἡ κρισιμοντάτη τέλος πάντων στιγμή, διὰ τε τὸν Ὀθωμανὸν οὐχ' ἦτον δὲ καὶ τὸν Ἑλληνα, ἦλθεν· ἡ καθελυσις διεκνήρυχθη καὶ ὁ λαὸς ἅπας τῆς Μασσαλίας συνέτρεξεν εἰς τὸ πεδῖον τοῦ θεάματος.

Ὁ Τούρκος ἦτο διὰ παντὸς ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ, προεξάρχων τῆς πομπικῆς ἐκείνης πανηγύρεως· Ὁ Ἑλληνα, ἐν βαθυτάτῃ συννοίᾳ καὶ ἀγωνίᾳ, περιέμενε τὴν ἐγγιζούσαν κρίσιμον στιγμήν.

— Ἐρρίφθη ἀκόμη εἰς τὴν θάλασσαν; ἡρώτων ἀλλήλους οἱ παρευρισκόμενοι.

— Οὐχὶ ἀπεκρίνοντο ἄλλοι· τοῦ τὸ ἀπηγόρευσε ἡ Ἀστυνομία.

— Ἐπενέβη εἰς τοῦτο λοιπὸν καὶ ἡ Ἀστυνομία!

— Λοιπὸν καὶ αὕτη πιστεύει τὰ μαγικά.

Ὁ Λεωνίδας ἐρρίφθη ἀληθῶς εἰς τὸ ὕδωρ, οὐχὶ ὅμως, ὡς πρότερον, καθ' ἣν στιγμήν ὁ ἀρχιναυπηγὸς ἐνέπηγε τὸν συμποδιστὴν πάσσαλον, ἀλλὰ μικρὸν πρὸ τούτου. Διευθύνετο δὲ κολυμβῶν εἰς τὸ πομπικὸν πλοῖον, ἐνῷ ἦν ὁ Ὀθωμανὸς, προφανέστατα θέλων νὰ φθάσῃ ἐκεῖ. Ὅθεν τῷ κατεβίβασαν εὐθὺς τὴν ἐπιβάθραν. καὶ ἀνέβη μετὰ σπουδῆς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Προσκαλέσας δὲ καταμόνας τὸν Ὀθωμανόν, τῷ εἶπε· « εἰμὶ βέβαιος, ὅτι οὐδ' αὕτη ἡ ὁλκάς δὲν θὰ φθάσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς οὐδ' αἱ ἄλλαι. »

Ὁ Τούρκος ὠχρίασε, καὶ ὁ μύσταξ αὐτοῦ ἀνωρθώθη, ὡς αἱ τρίχες ἐξαγριωθέντος συάγρου.

— Μὲ ἡπάτησες λοιπὸν, Ἑλληνα;

— Ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας, ὑποσχέθην, ὅτι δὲν θὰ παρεμβάλω οὐδὲν ἐμπόδιον, δὲν ἀνεδέχθην ὁμῶς καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὴν φέρω ὅπωςδῆποτε εἰς τὴν θάλασσαν.

— Τί λοιπὸν δύνασαι νὰ πράξῃς διὰ νὰ σώσῃς αὐτήν, ὦ πανοῦργε Ἑλληνα.

— Πρόσταζον ν' ἀνασταλῇ πρὸς ὀλίγον ἡ ἐργασία, καὶ προσέτι νὰ τεθῶσιν ἅπαντες οἱ περὶ τὴν καθελύκωσιν ἀσχολούμενοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς μου, καὶ νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὰς ὁδηγίας μου, καὶ σοῦ ὑπόσχομαι νὰ κατορθώσω οὕτω νὰ φθάσῃ εὐτυχῶς εἰς τὴν θάλασσαν.

— Εὐθὺς ὁ Ὀθωμανὸς μετὰ τοῦ Ἑλληνος ἐπιβιβάζονται εἰς λέμβον καὶ μεταβιβάζονται εἰς τὸ ναυπηγίον, παρὰ τῷ ἐπὶ τῆς καθελύκωσιν ἐργάτῃ.

— Ὑπακούετε ἅπαντες εἰς ὅτι διατάττει ὁ Ἑλληνα οὗτος· τὸ πλοῖον εἶναι ἰδικόν μου ἐπομένως ἔχω τὰ δικαιώματα ν' ἀπαίτῃ, ὥστε ὅτι προστάζω νὰ γίνηται.

Ὁ ἀρχιναυπηγὸς τότε ὑπακούσας, ἀπεμακρύνθη ὁ δ' Ἑλληνα, ἐκλέξας δώδεκα τέκτονας τοὺς ἀρίστους, διέταξεν εὐθὺς αὐτοὺς νὰ ταπεινώσωσι μίαν ἐκάστην τῶν ἐξ τελευταίων δοκῶν, ἐξ ὧν ἡ ἐσχάρα συνέκειτο κατὰ δύο δακτύλους ταπεινότερα τῆς παρακειμένης. Ἡ διαταγὴ του αὕτη μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐξετελέσθη. Τότε αὐτὸς, λαβὼν σφύραν, ἀφήρσεν ὁ ἴδιος τὸν προκείμενον πάσσαλον, καὶ ἡ ὁλκάς, ἀρθέντος παντὸς ἐμπόδιον, ἐξολίσθησε πρὸς τὴν θάλασσαν κατ' εὐθείαν καὶ ταχέως ὡς σφαῖρα.

Ἄμα ὁ βαρὺς ἐκεῖνος ὄγκος ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ αὕτη ἐξετοπίσθη διὰ μιᾶς, κυματισθεῖσα φοβερῶς κατέκλυσε τὴν κρηπίδα· τὰ δὲ ἐν τῷ λιμένι πλοῖα, ἕνεκα τῆς συνταράξεως ταύτης τῶν ὑδάτων, ἐσαλεύθησαν ἅπαντα. Τὸ πλῆθος τῶν θεωμένων ἐπευφάνησεν κραυγάζαν διὰ τὸν νέον τοῦτον τοῦ Ἑλληνος θρίαμβον.

Καὶ ἐκείνη δὲ ἡ ὁλκάς καὶ αἱ δύο ἄλλαι ἐπυρπολήθησαν κατὰ τὴν ἐν Πύλῳ ναυμαχίαν.

— Λοιπὸν δὲν εἶσαι μάχος; ἡρώτησεν ὁ Ὀθωμανὸς τὸν Λεωνίδα, ἐνῷ ἡ ὁλκάς ἐπλεεν, ὡς ὑπερήφανος βασίλισσα, εἰς τὰ κυανὰ ὕδατα τοῦ λιμένος.

— Παρετήρησα, ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας, ἄπαξ, δις

καὶ τρεῖς ὅτι σημαντικὸν ἐλάττωμα ὑπῆρχεν εἰς τὴν κλίσιν τῆς ἐσχάρας καὶ ἤμην ἐκάστοτε βέβαιος, ὅτι οὐδεμία τῶν τριῶν ὀλκάδων δὲν θὰ ἔφθανεν εἰς τὴν θάλασσαν.

— Ἐπομένως λοιπὸν δὲν εἶσαι μάγος;

— Ὅχι· εἶμαι, ἦ, μᾶλλον, ἤμην ναυπηγὸς ἐν Ἑλλάδι.

ΤΟ ΑΛΜΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ.

Περιηγητὰ, τὰ ἀειθαλῆ τοῦ προβιγχιακοῦ ῥωπο-γραφήματος θαυμάζων κάλλη καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ χροῦ προσγενομένας εἰς τὸ ἔδαφος τῆς χώρας ταύτης ἐποπτεύων καταστροφὰς πρὸς ἀπλὴν τοῦ παρεληλυθότως ἀνάμνησιν, δὲν παρετήρησάς ποτε, ὅχι μακρὰν τοῦ Βάζα, βράχον τινὰ ὑψηλὸν πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς ὁδοῦ ἐπικείμενον, ἐφ' οὗ ἔτι καὶ νῦν λείψανα σποράδην ἐνθα καὶ ἐνθα γοιθικοῦ τινος ναύσκου ἐπιφαίνονται; Ἀναβαίνων τὴν ἀνώμαλον ἀτραπὸν τὴν εἰς τὰ ἐρείπια ταῦτα ἄγουσαν καὶ βλέπων ἄβυσσον βαθεῖαν καὶ ὑπὲρ ταύτην βράχον κατὰ κάθετον ὑπὸ τῆς φύσεως διαβραχέντα, ἐρώτησον, ἂν ἔχῃς ὁδηγόν, τὸ ὄνομα τοῦ βαράθρου τούτου, καὶ θὰ σοὶ ἀποκριθῇ σταυροκοπούμενος.

— Ἐδῶ... εἶναι τὸ Ἄλμα τῆς Κόρης, καλέ μου κύριε... Πρόσεχε, μὴ βλέπῃς, θὰ ζαλισθῇς.

Καὶ ὁ ὁδηγὸς θὰ σὲ ἀποσύρῃ, σείων τὴν κεφαλὴν δεισιδαιμόνως.

Ἰδοὺ δὲ τί ἐδῶκεν ὄνομα εἰς τὸ βάραθρον τοῦτο:

Ἦν ποτὲ Μαργαρίτα Ἀλείνορος κόρη διαπρεπῆς, θαυμαζομένη μὲν ἐπὶ τῷ κάλλει αὐτῆς, παρὰ τε τῶν πυργοδεσποτῶν, καὶ τῶν ἱπποτῶν, καὶ ἀστῶν καὶ χωρικῶν, ἀλλ' ὑπὸ πάντων διὰ τὴν σύνεσιν αὐτῆς τιμωμένη, ὑπὸ πάντων πλὴν Ἑρρίκου τοῦ καλοῦ ἱππότου, Ἑρρίκου τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου Βάζα, τοῦ ἀσωτοτέρου τῶν νεκνῶν τῆς χώρας. Ὁ Ἑρρίκος διὰ τῆς πόλεως διαβαίνων ποτὲ πρὸ τοῦ οἴκου τῆς Μαργαρίτας, εἶδε τὴν νέαν καὶ ὁ ἔρωσ ἐσέδου ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Ἀπειλάς, δεήσεις, ὑποσχέσεις τὰ πάντα ὁ καλλιπρόσωπος ἱππότης μετεχειρίσθη πρὸς ἀποπλάνησιν τῆς νέας, ἥτις ἐν τῇ ἀθωότητι αὐτῆς δὲν ἐμάντευσε τοὺς καταχθονίους σκοποὺς τοῦ ἀκολάστου τούτου κυρίου, οὐδ' εἶδεν εἰμὴ τὸν ἔρωτά του, ὦν, φεῦ! μετ' ὀλίγον συνεμερίσθη.

Δυστυχῆς Μαργαρίτα! πόσον ἡ καρδιά σου ἔπαλλεν ἀκούουσα τὸν ὥραιον τοῦτον πέρπερον περὶ γάμου ὁμιλοῦντα· πόσον ἡ εὐγνώμοσυνή κατελάμβανε τὴν ψυχὴν σου βλέπουσα τὸν νέον τοῦτον προσφέροντα τὴν χεῖρα εἰς ἐσέ, πτωχὴν κόρην, εἰς τὰς ἐσχάτας κλασεις τοῦ λαοῦ ἐρρίμμενῃ!

Ἐκτοτε συνήνεσε νὰ δέχεται τὰς ἐπισκέψεις αὐτοῦ καὶ τὴν ἡμέραν μάλιστα ὁ Ἑρρίκος παρ' αὐτῇ διῆγεν.

— ὦ φιλάτη! ἔλεγεν εἰς αὐτὴν, ὁκτῶ ἔτι ἡμέρας καὶ ἐνούμεθα ἐνώπιον Θεοῦ. Ὁ εὐγενὴς πατήρ

μου δὲν σὲ γνωρίζει ἀκόμη, ἀλλ' αὐριον μετὰ τὴν τῆς Παναγίας προσκύνῃσιν, προσκύνῃσιν, ἦν κατ' ἔτος, κάμνεις... θὰ σὲ περιμένω μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ θὰ σὲ συστήσω εἰς αὐτόν...

— Ἐρρίκε μου, ἀκριβέ μου κύριε! ἀπεκρίνετο ἡ δυστυχὴς κόρη... πῶς θὰ δυνηθῶ ν' ἀνταμείψω τὸν ἔρωτά σου;...

— Ἀπλούστατα, Μαργαρίτα, ἀγαπῶσά με ὅσον σὲ ἀγαπῶ!

Καὶ ὁ Ἑρρίκος θλίψας τὴν νέαν εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ φίλημα ἐπὶ τῆς παρθενικῆς παρειᾶς αὐτῆς ἐπιθεὶς ἀνεχώρησε κράζων

— Αὐριον! αὐριον!

Ἐν τούτοις ἡ Μαργαρίτα ἔστη ὡς ἐν ἐκστάσει· τὸ φίλημα, ὅπερ ὁ Ἑρρίκος ὑπέκλεψε, τὴν ἀνησύχει, τὴν ἐθλίβε. Γόνυ δὲ κλίνας, καὶ στραφεῖσα πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, μόνον κόσμημα τῆς κοσμίας αὐτῆς διαμονῆς.

— ὦ ἀειπάρθενος Μαρία! ἡ θεομήτωρ, ἡ πηγὴ πάσης ἀρετῆς, σὺ εἶδες ὅτι ἐνταῦθα, ἐνώπιόν σου, συνέβη· ἐπράξα κακῶς; εἶμαι ἔνοχος; ὦ! σοῦ δέομαι καὶ σὲ παρακαλῶ, ἁγία μητὲρ, φύλαξόν με ὑπὸ τὴν σκέπην σου· αὐριον θὰ ὑπάγω νὰ σὲ ἱκετεύσω ἐν τῷ σῶ ναῶ. Ἀγαπῶ τὸν ὥραιον τοῦτον ἄρχοντα, ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω διὰ τί τρέμω. Ἀειπάρθενος Μαρία! προστατεύσόν με, διότι δὲν ἔχω πλέον μητέρα ἐπὶ τῆς γῆς!

Ὁ ἥλιος ἀνατείλας τὴν ἐπιούσαν μεγαλοπρεπῇ ἀνήγγελε τὴν ἡμέραν, κατ' ἣν ἐτελεῖτο ἡ ἑορτὴ τοῦ ἐρημητηρίου τῆς Παναγίας... Ἡ Μαργαρίτα τὴν λευκὴν ἐνδυθεῖσα ἐσθῆτα αὐτῆς ἦν τῶν πρώτων ἃς πομποὺς ἡ πόλις ἐπεμψεν εἰς τὸ γραφικὸν καὶ εὐσεβὲς προσκυνητήριον.

— Ἑρρίκε! ἔλεγεν αὕτη τὸ ἄναντες τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἦν τὸ ἐρημητήριον ἀναβαίναυσα, Ἑρρίκε! διὰ σὲ φυλάττω ὅλον τὸν ἔρωτα τῆς ζωῆς μου, ἀλλ' ἐπίσης θέλω εἰς ἐσέ νὰ προσφέρω τὸ εὐῶδες τοῦ ἔρωτος τούτου! Πνοή τις μαραίνει τὴν δροσερότητα τοῦ καρποῦ, καὶ φοβοῦμαι μὴ χθεσ...

Πάραυτα φίλαι τινὲς, ἀναχωροῦσαι, ὡς αὕτη, διὰ τὸ ἐρημητήριον, ἀλλὰ μὲ πνεῦμα ἡσυχότερον, συνήνησαν αὐτήν. Ἡσθάνοντο τὴν φαιδρότητα, ἣν ὁ ἥλιος ἐπέχεεν ἐπὶ τοῦ ῥωπογραφήματος καὶ δι' εὐθύμων καὶ προκλητικῶν λόγων ἐπροχώρησαν εἰς τὴν κατὰ μέρος διάλυσιν τοῦ νέφους τῆς ὀνειροπολήσεως τῆς ὥραιας αὐτῶν συντρόφου.

— Μαργαρίτα, σὺ, ἥτις συνείθιζες νὰ ἡγῇσαι πάντοτε ἡμῶν, σὺ, ἥτις θὰ ἦσαι μετ' ὀλίγον εὐδαίμων, σὺ φαίνεσαι θλιβομένη σήμερον; Ἰδοὺ ἡμεῖς πᾶσαι ἐνδεδυμέναί τὰ ἐόρτια... Ἐμπρὸς Μαργαρίτα, εἰμεθα εἰς φίλαι σου... ἔσο ἔτι ἡ βασιλίσσα ἡμῶν! σὲ ἀκολουθοῦμεν!

Οἱ εὐθυμοὶ οὗτοι λόγοι ἐπήγαγον τὴν γαλήνην εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ὥραιας μνηστῆς· ἐμεῖδισε πρὸς τὰς συνοδοὺς τῆς, καὶ ἅσασαι ἤρξαντο ἀκολουθοῦσαι αὐτήν.

— Μετ' ὀλίγον (διότι αἱ νέαι ἔχουσι πάντοτε πε-